

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Дирекция „Развитие на селските райони“

22.1.2025 г.

X 93-342/22.01.2025

Signed by: Tsetsa Valcheva Tsekova

ОДОБРИЛ:

ДО

**Д-Р ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ И
РЪКОВОДИТЕЛ НА
УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА
СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
2023-2027 Г.**

X

Д-р Лозана Василева, заместник-министър
Ръководител на УО на Стратегическия план
Signed by: Lozana Vasileva

ДОКЛАД

от Елена Иванова – директор на дирекция „Развитие на селските райони“

ОТНОСНО: *Прием на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г., наричан по-нататък „Стратегическия план“*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР,

На основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, Ви представям за издаване проект на заповед за утвърждаване на насоки за кандидатстване на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план.

В рамките на Европейския съюз (ЕС) през 2021 г. приключи реформата на Общата селскостопанска политика (ОСП), насочена към по-устойчиво селско стопанство, подпомагане на доходите на земеделските стопани и жизнеспособността на тяхната дейност и укрепване на европейските селски райони. В новата ОСП е заложено Съюзът да определи основните параметри на политиката въз основа на договорените цели и целеви показатели, например в

областта на околната среда, изменението на климата и за устойчиво развитие. Въз основа на това всяка държава членка изготвя Стратегически план за ОСП, с който се осигурява максимален принос към целите на ЕС, като се отчитат по-добре местните условия и нужди спрямо тези цели и показатели. Държавите членки имат по-голяма субсидираност при изготвянето на рамката за съответствие и контрол, прилагана спрямо бенефициентите, включително проверките и санкциите.

Съгласно чл. 9, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегическите планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ, L 435 от 6 декември 2021 г.) наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2021/2115“ държавите членки трябва да определят правната рамка, уреждаща предоставянето на подпомагане от Съюза на земеделските стопани и другите бенефициенти в съответствие със стратегическите планове по ОСП, одобрени от Комисията и с принципите и изискванията, установени в същия регламент и в Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013 (ОВ, L 435/187 от 6 декември 2021 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2021/2116“.

Предвидено е, че държавите членки са длъжни да изпълняват стратегическите планове по ОСП, одобрени от Комисията. С решение за изпълнение на Европейската комисия С(2022) 8749 от 7 декември 2022 г. е одобрен Стратегическият план по ОСП за периода 2023 – 2027 г. на Република България за подпомагане на Съюза, финансиран от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони CCI: 2023BG06AFSP001.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители, (обн., ДВ, бр. 102 от 2022 г.), се създава законовата делегация в чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, където е предвидено, че ръководителят на Управляващия орган на Стратегическия план утвърждава със заповед за всеки прием по интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви "а", "в" - "е" и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, включени в Стратегическия план, насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане. Със заповедта се определя и краен срок за публикуване на разясненията и начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане.

Финансовата подкрепа по интервенцията се отпуска по реда на Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“–„е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент (обн., ДВ бр. 92 от 2024 г.), наричана по-нататък „Наредба № 4 от 2024 г.“

Кандидатстването, съобщаването на индивидуалните административни актове, електронни документи, електронно изявление и комуникацията се осъществяват по реда и условията, предвидени в Наредба № 105 от 2006 г за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол (обн., ДВ бр. 82 от 2006 г.), наричана по-нататък „Наредба № 105 от 2006 г.“.

В Насоките за кандидатстване на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ няма да се регламентират отношенията, които са уредени в Наредба № 4 от 2024 г. и Наредба № 105 от 2006 г.

1. Цел на приема:

В рамките на периода за прием се подпомагат заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти, които допринасят за постигане на целите на интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ и имат принос за постигане специфичните цели на Стратегическия план.

Прилагането на интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“, включена в Стратегическия план, има следните цели:

- диверсификацията на икономиката към неселскостопански дейности в селските райони;
- насърчаване на местната конкурентоспособност;
- постигане на жизненост на населените места в селските райони и повишаване качеството и стандарта на живот, както и подобряване степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура.

С приложението по интервенцията ще се постигне и принос към специфична цел SO7 на Стратегическия план: Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони, както и към специфична цел SO8: Популяризиране на заетостта, растежа, равенството между половете, включително и участието на жени в селското стопанство, социално приобщаване и местно развитие в селските райони, включително кръговата биоикономика и устойчивото управление на горите.

В представеният проект на Насоки се уреждат условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и условията за изпълнение на одобрени заявления за подпомагане, насочени към развитие на занаяти по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“, включена в Стратегическия план.

В проекта на насоки са посочени допустимите дейности; териториалния обхват; бюджет по приема; приложим режим на минимални/държавни помощи; размер на финансовата помощ за конкретно заявление за подпомагане; период на прием; в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане; допустимите кандидати; критерии за допустимост/недопустимост на кандидатите; допустими дейности; условия за допустимост/недопустимост на дейностите; допустими и недопустими разходи; условия за допустимост на разходите; критерии за подбор; изискуеми документи, подаване на заявления за подпомагане и кореспонденция; ред за оценяване на заявленията за подпомагане.

2. Допустими кандидати

За безвъзмездна финансова помощ могат да кандидатстват физически лица, регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на чл. 3, ал. 1, т. 9 от Закона за регистър БУЛСТАТ.

Кандидатите трябва да имат постоянен адрес на територията на селски район и да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на чл. 3, ал. 3 от ЗМСП.

Също така, за да са допустими за подкрепа кандидатите трябва да отговарят на определението за самостоятелно зает занаятчия, съгласно дефиницията на чл. 5, ал. 2 от Закона за занаятите.

3. Условия за допустимост

Подпомагат се дейности, които се осъществяват на територията на общините от селските райони на Република България, посочени в раздел 4.7.2 „Определение на селските райони и приложимост“, т. 2 от Стратегическия план.

Кандидатите следва да представят бизнес план, който съдържа подробно описание на планираните инвестиции и дейности за 5-годишен период, а в случаите на инвестиции за извършване на строително-монтажни работи (СМР), включително и за разходите, за които не се кандидатства – за 10-годишен период.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието на кандидата и да доказва икономическата жизнеспособност на проекта и предприятието чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности и постигане на една или повече от целите на интервенцията и в съответствие с принципите на добро финансово управление. Кандидатите дават обосновка на цените на произведената продукция или услуги, като посочват използваните източници на информация (например: фактури, договори за минали периоди, пазарна статистика и други източници).

Дейностите в заявленията за подпомагане трябва да отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие или/и Закона за водите.

Когато имотът не е собственост на кандидата, към проектите се прилагат документи за ползване на имота за срок не по-малко от 6 години, считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че срокът на учреденото право на строеж изтече преди края на периода на мониторинг, следва да бъде удължен.

За гарантиране законосъобразното и своевременно реализиране на инвестицията от кандидатите се изисква предоставяне на документи, доказващи право на строеж или съответно право на ползване, когато дейностите се изпълняват върху имот – който не е собственост на кандидата.

Дейности, включващи разходи за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници с инвестиции за производство на електроенергия от фотоволтаични системи, като горните (дейности) се подпомагат, единствено ако са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите от захранване на допустимите активи/оборудване/инсталации по заявлението за подпомагане или на налични такива в предприятието на кандидата по място на извършване на допустимите дейности.

Към заявленията за подпомагане се прилага подписано от кандидата описание на процеса, годишния капацитет на предприятието по видове продукция, заложен в производствената и търговска програма на бизнес плана и описание на необходимите за това машини, съоръжения и оборудване.

За заявления за подпомагане, включващи само заявени за подпомагане разходи за закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване и съоръжения, за които се изисква поставяне в затворени помещения, кандидатът предоставя документ за собственост или документ, доказващ правно основание за ползване за не по-малко от 6 години от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане, на сградите или помещенията, където ще бъдат поставени или монтирани.

Допустими за подпомагане са общи разходи, свързани с подпомаганата дейност за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на заявлението за подпомагане, изготвяне на технически и/или работен проект, анализ при закупуване и инсталиране на инсталации за производство на енергия от ВЕИ, и/или проектни решения за чертежи, схеми, изчисления и указания за изпълнението им от инженер конструктор/електроинженер, свързани с допустимите инвестиционни дейности по Раздел 11 Допустими дейности, строителен надзор, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, обследване за енергийна ефективност. Размерът на общите разходи е лимитиран на база групи разходи. Лимитът по отделните групи разходи е частично актуализиран въз основа на разработена методика/анализ за обследване отделните нива на стойностите на тези разходи, стъпвайки на исторически данни от приемите по ПРСР 2014-2024 г. За групите общи разходи, за които не е установена достатъчна информация за нуждите на анализа, същите са оставени непроменени.

Условията за допустимост са основани на изискванията, заложен в одобрения от Европейската комисия Стратегическия план. Изборът на допустимите кандидати е обусловен от анализите за разработване на плана, проведените дискусии в работни групи и обществени обсъждания.

Съобразно обособените отделни приеми, един кандидат може да подаде заявление за подпомагане само по един от трите целеви приема по интервенцията - за подпомагане на дейности, насочени към производство и продажба на продукти извън Приложение I от Договора за функционирането на Европейския съюз или за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти, или за подпомагане за дейности, насочени към развитие на услуги. За разглеждане, ще се приема единствено първото подадено заявление за подпомагане по конкретен целеви прием. Съгласно разпоредбите на чл. 8, ал. 2 от Наредба № 4 от 2024 г., в рамките на конкретен прием, в случай че кандидатът е подал повече от едно заявление за подпомагане, на оценка и административна проверка подлежи единствено последното подадено по време.

С оглед избягване припокриването с други програми и фондове, в рамките на Стратегическия план по ОСП не се предоставя подкрепа за инвестиции в неземеделски дейности, за действащи микропредприятия по смисъла на чл. 3-4 от ЗМСП с постоянен адрес на територията на селски район и земеделски стопани в селските райони, за кандидати одобрени за подпомагане по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“

2021-2027 г., процедура чрез подбор на проектни предложения BG16RFPR001-1.004 „Подкрепа за семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите“.

В допълнение, не се финансират разходи, одобрени за подпомагане по Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 г., процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия“ и/или по процедура BG-RRP-3.004 „Технологична модернизация“ по ПИТ от НПВУ (в случай на кандидатстване за инвестиционни дейности свързани с въвеждане на ИКТ системи/модули за подобряване на управленските, производствените и логистичните процеси в предприятието), както и по приеми по подхода ЛИДЕР/ВОМР по интервенция II.Ж.5 „Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“.

Поради широкия набор от инструменти, предвидени подкрепа за микропредприятия и земеделски стопани, с цел по-добро насочване на подкрепата и постигане на по-голяма ефективност са включени условия за допустимост, произтичащи от разграничаване на подпомагането с други интервенции в рамките на Стратегическия план (интервенция II.Г.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“; II.Г.2.1 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“; интервенция II.Г.14 „Първична преработка на дървесина“).

4. Финансова помощ

Общият размер на средствата по настоящия прием е 3 000 000 евро, левовата равностойност на 5 867 400 лева, от които 40% средства от ЕЗФРСР и 60% средства от националния бюджет.

5. Критерии за подбор на заявление за подпомагане

При оценка на заявленията за подпомагане приоритет ще се предоставя на:

- Заявление за подпомагане, подадено от кандидат – жена и млад предприемач;
- Заявление за подпомагане, подадено от кандидат, притежаващ опит в сектора, за който кандидатства;
- Развитие на занаятчийска дейност;
- Заявление за подпомагане, включващо инвестиции, насочени към опазване на околната среда и борба или адаптация с климатичните промени, в т.ч. устойчива енергия;
- Заявление за подпомагане, подадено от кандидати с трайни увреждания;
- Заявление за подпомагане, включващо инвестиции и дейности на територията на райони с природни и други ограничения.

Подпомагат се заявления за подпомагане, получили минимален брой от 15 точки по критериите за подбор.

Критериите за подбор са обсъдени с представители на заинтересованите браншови организации на тематична работна среща, проведена на 25 октомври 2024 г.

Критериите за подбор са гласувани на 5-то заседание на Комитет за мониторинг на Стратегическия план на 13.11.2024 г., за който публична информация може да се открие на следния интернет адрес: <https://www.sp2023.bg/index.php/bg/sprzsr-bg/novini/priemi-za-nad->

2-2-mlrd-lv-po-naj-atraktivnite-intervencii-za-modernizirane-na-zemedeliето-i-razvitie-na-mestnite-ikonomiki-startirat-prez-2025-g.

В насоките е предвидено извършване на предварителна оценка по критериите за подбор, която съгласно чл. 11, ал. 1 от Наредба № 4 от 2024 г. се осъществява когато, заявената финансова помощ на подадените заявления за подпомагане надвишава с повече от 50 на сто бюджета, определен в условията за кандидатстване за съответния прием.

6. Условията за изпълнение

Държавен фонд „Земеделие“ като единствената акредитирана разплащателна агенция следва да извършва плащанията по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ като спазва бюджетната дисциплина.

В Условията за изпълнение са уредени изискванията, свързани с техническото изпълнение на заявленията за кандидатстване, финансовото изпълнение на проектите и плащане, както мерки за информация и публичност.

Съгласно условията за изпълнение ще бъде допустимо авансово плащане не повече от един път за периода на изпълнение на заявлението за подпомагане и междинно плащане не повече от един път за периода на изпълнение на заявлението за подпомагане.

В съответствие с чл. 53, ал. 2 от Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“, „е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент, в условията за изпълнение са описани определени изключения от изискванията към бенефициентите.

В проекта на насоки са включени и условия, гарантиращи ефективно и ефикасно предоставяне на финансова помощ, и минимизиращи риска от създаване на изкуствени условия за заобикаляне на правилата, основани на опита от прилагане на Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. и предходни програмни периода.

С оглед лимитирания финансов ресурс и ограниченията, във времевата рамка, поставени от европейските нормативни актове, с избора на условията се цели най-добро насочване на подкрепата за осигуряване избор на проекти, който гарантира реализиране на инвестициите, недопускане на загуба на финансов ресурс и постигане на ефективност на процедурата.

Проектът на насоки за кандидатстване е обсъден с представители на заинтересованите браншови организации на тематична работна среща, проведена на 18 декември 2024 г.

В съответствие с чл. 68, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители проектът на заповед, ведно с условията за кандидатстване и условията за изпълнение, са публикувани на интернет страницата на Стратегическия план и в Система за електронни услуги преди тяхното утвърждаване. Предоставен е срок не по-кратък от седмица заинтересованите лица да изпращат писмени предложения и възражения по публикуваните проекти. Към настоящия доклад е приложена Таблица за отразяване на постъпилите предложения от общественото обсъждане на проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване и проекта на доклад към нея. Направените целесъобразни бележки и предложения са отразени.

В съответствие с разпоредбата на чл. 7 от Закона за държавните помощи, проектът на Насоки е съгласуван за съответствие с приложимите правила за държавните помощи с министъра на финансите.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители предлагам да издадете заповед за утвърждаване на насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на занаяти по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план и за определяне на начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане, както и краен срок за публикуване на разясненията.

Приложение:

1. Таблица с коментари от обществено обсъждане.

С уважение,

X

Елена Иванова
Директор

Signed by: Milen Miroslav Krastev

